

BALSAS.

Lietuviszkasis Balsas iszeina 3syk
ant mėnesio.

Kasztuoja ant metu 2 dorėlu, o Auro-
poje 3 dorėhu. Atskiras numeris 5 c.

Už colį apgarsinimu ant metu 10 do-
rėlu, o wieną sykį garsinant 20 centu
už kožuų eifutę.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS,
SHENANDOAH Pa.

Insteigta 1876 m.

AGENTURĀ PIRKIMO NAMU, SAUGO-
NES NO UGNIES IR KOLLEKTAWONES
C. W. DENGLER.
115 N. M'IN ST. Shenandoah Pa.

DUONOS IR WISOKIU PYRAGU
(PIES, CAKES IR PRETZELS)

o taip-gi ir wisokiu „sandies“

galima gauti labai pigiai pas mane, atėikite!

R. Winter,

No 25 S. Main St. SHENANDOAH.

A. Abramaitis & H. Babelis,

Drapanas daromė ant apsteliavimo isz materijos naujai
isz pabrinko iszejusios, taip-gi pardnodame wirsutinius ir
apatinius marszkinius, skrybales, kaluėrius, petnoszas,
skepetaites szilkines ir linines, pokaklinius paraiszezius, ir
peneznakas. Ateikite, brolai, pas mus pirkti!

210 S. MAIN ST.
Namuose Karpaucko SHENANDOAH PA

PIGIAUSIA. WIETA PERKANT

naminius daigtus, Siuwimo **MASZINAS**
WARGONUS, PIANO IR GRABUS
pas **WILLIAMS & BROS,**
13 Main Street, Shenandoah Pa.

LIETUWIU SANDARBYSTOS KROMAS

pardnoda geriusius taworus už pigiausią prekę. Nėkur
pigians nepardnoda miltu ruginiu ir kwietiniu, mėsos,
mnilo, kawos, deszn, krakinolo, tabako, rezinku, agurku,
stiklo, torėku darbinu drapanu it. Eikite ir pirkkite
wisę sandarbystos krome! Imokantis lietuwis už akciją \$ 10
stojasi sąwalytojn kromo. Nepamirszkite wietę!

E. CENTRE UL., arti Lehigh Valley geležinkeldwario,
SHENANDOAH PA.

MARTYNAS JANKUS BITĖNUOSE

yra agentu L. Balsu dėl Lietuvos. Už tai užmarėnai, no-
redami ganti Balsą ir kningas, kreipkitėsi prie jo, raszy
dami po adresu: M. Jankus, Bitėnai, p. Lumpcennai, Ost-
preussen.

J. H. POMEROY,
ADWOKATAS,

SHENANDOAH PA. Office: namuose Beddallo

LIETUVIŲ RASZTAI IR RASZTINIKAI XIX SZIMTMETYJE.

[Tęsa.] Kas tepa, wažiuoja, tikra teisybė, bet nusibodo jau man tepti, nėra tepalai per brangus pastojų, o padaryne be galo daug sugeria... Girdite, kas czionai [Prusuose] darosi? — 30000 turi trauktiesi szalin, nėra taip jiems patinka; o man rodosi, kad pastums szalin ir daugiaus, nėra ir isz szitos apigardės jau prastumiama, kuriu skaitlus nežinomas dar, ir kurie nepriskaityti prie to korpusėlo 30 tukstantinio! Asz norėčiau labai, kad galėčiau iki ateisianczio pawasario (1886) iszsilaikyti ant wietos, jei diuwui patiks sugrąžinti man sweikatėlės nors tiek, kad galėčiau atlikti kelonę per Atlanti, o tai dėl iszpardawinėjimo palengwa sawo naudėlės ir suwalymo sėjimu. Kad ir ant manę, ateis paeilinė walandą, jau neabejoju, ale kada, nežinau. Norečiau garbingai pats atsitolinti no kryžziogn, ir kad ne sėjimai, nelaukečiau paliepimo, bet dabar negalu to padaryti" — „Akytus yra uždabojimas ant manęs nekuriu ponu, su kuomi asz esiraszineju... Turiu gerą wuoslę ir nepeiktiną persergėtoją isz tarpó tu pacziu — kuriems buwo paliepta uždaboti ant mano korrespondenciju, nors žinoma, kad už dyka nėks man nėko nepraneša"... — Tame-gi tarpe „ar skaitėte to puszwilėlo Dyniawycziaus atwirąją gromatą manęspi?! Tai puspakis žmogus gali denuncijaciją raszyti, kad wokiecziai manę gietcziaus iszgnitu. Bjaurus dalykas!" „Oi dywims, dywinausias daigtas (man uamie raszant, ausitiko! Buwo tyku lauke ir jokio ženkló, jokios wėtros nebuwo, kaip w emu sykiu staiga suužė baisingiausiu užmu lauke ir aktes marksnj milžiniszkas beržas, mąding didžiausias sziamė pawiete, jei ne wisoje kuningniksztystėje Poznanijos, kaip smilga dalgio nuskinta ant žiamės parwito ant paties kranto mano prudo. 10 pėdu matawo aplinkui sieksni augsztai no žiamės! Nubėgau pažiuoti, ar ne isz szakniū iszwerstas, bet ne, tik prie žiamės nukaužtas, ir ne per didelę skylę iszpuw-ia turėjo: o wisas gurbinuotas kaip mozeris. Negeras tai ženklas — diewai nori man ką tuomi apreikszi, ale asz nesuprantu nėko. Dabar wél tyku ir saulutė gražiai szwieczia. Tokios smarkios, o tympos wėtros dar nemacziau no 15 metu, kaip czionai gywenu. Dywu dwai — toks atsitikimas!..” — „Nežinau, kur reiks kreiptiesi, nėra waro ir manę wokiecziai laukan isz po sawo akiu, nors ne no sawo žiamės! Bijosi neprietelai, kad ne teisiai izzplėszto turto dėlei lenkams negelbėcziau kada juos iszgrusti. Gawau pirmąji prisaką apleisti ju rubežius no 1-ojo spalw 1885 m., bet kaip pasakiau, kad tai tik tada galima buti, jei manę gwoltu iszwarys ir mano sėjimus, jawus, bulwes ir gywulus ir tt. paprastu budu saw pasisawins. Tuos žodžius girdėdamas lantrotas nuraszė pats in Poznaniu pas Oberprezidentą ir gawau prolongaciją iki naujo meto 1886. Jau mislyjau, kad už pusę prekės reiks wiską iszparduota ir traukti ir iszpardawianu apart 3 karwin ir sziaudu, sziezo ir bulwiu su padarynėmis. Bet tame laike mano pati isz nusiminimo susirgo, žinoma silpna, kaip Jiewos duktė, ir pagimdė 6-8 nedėles piru czeso kudukėli — Romuti Jonuti Andriuti trawardi, nabagėli neprirokusi. Tai-gi ponai, wokiecziai ir lenkai podraug, pu lė prie lantroto meistri dėl pratęsimo 'Ausweisungs'o, bet nėko nelaimėjo. Galausiai paėmianu no daktaro atstetą dėl silpnybės kundikio ir paczius, ir josios tėwas, sudo sekretorius Obornikuose, pats puolė prie Oberprezidento i Poznaniu ir laimėjo pratęsimą iki 1-ojo karwelu arba balandžio mėn. 1886 m. Tai-gi palengwėjo mums mažumą ant szirdies, nėra sirgdami wisi butumėme turėje žemos laike traukti

kur akys weda, o kojos nesza. Tą puolginimą antrusyk apturėjau no lantroto. Mano sweikata taip jau nenori pasitaistyti, wis esu silpnas, widuriuose kas-žin kas genda ar puwa. Buwau jau mažumą pasitaisęs, kaip rodėsi, bet kelonėje per 16 dienu Prusu Lietuwoje bebudamas, pasigadinau ją isz naujo. Buwau Smalininkuose, Lazdynuose, Klaipeidoje, žinoma ilgiausiu Tiltėje ir Karalaucziuje. Klausinejau apie pagywenimą po maskolumi, ale ką patyriau, nesmagu minėti, negryžszin i Lietuwa po tuomi tyrionu gywenti, nėra negalimas daigtas, bo weikiu pasijusecziau be skatiko Sibėrijoje. Todėl ketinu traukti i pietinę Ameriką, ar i Braziliją, kur žiamės yra gana downai gaunama, arba i Perawiją ar i Buenos Aires. Bet dar iksziol neapsiėmianu nei wienur nei kitu apsisėsti. Jau mano kareleu neparnesziu, kaip rodosi, Lietuwan pakawoti, ale ką daryti?! noriu nors waikams walmasti surasti, kad padomais nepastotu baisingo neprietelaus".

Jo paskutinė trampa gromata isz Ereluyeczios Poznanijoje no 21 d kowo 1886 m. likosi patalpinta 'Balse' ant 69 szalies 1886 m. Nawaykės i Lisaboną. Wiszteleuckas nusiuntė i pie sawę trampą žinutę i Prusu Lietuwa, paskutgi porą metu Wiszteleuckas nesigarsino i pažystamus ir draugus sawo, ir tik szitą metų relystė L. Balso gawo no jo ilgoką rasztą, kurio dalis, apie gywenimą Argentinoje, tapė atspandinu No. 21. Kaip jam naujame szwiete emasi ir ejosi, patirame isz tu jo žodziu: „Nėsu dar suwis bankrut, tu yra duplikės, ale diewas žino, ar juomi nepastosiu. Pirkiau pernai uz 10000 franku popieriniu, o in 6000 aukso rokuojant, kelus sklypelas žiamės mēste La Plata naujai uzdetoj pirm penkia metu tai yra stalyczioje prowincijos arba stono Buenos Ayres, kur iksziol wos 4000 gywentoju susirinko. Už žiamę užmokejau brangiui, po 1 ir pusę ir po 2 dorėlu amerikoniszku už mētrą keturkampi, o dabar žiamė nebrangsta, kaip mislyjau ir kaip pernai buwo pabrangusi, o už ją jau ir mokeszczius reikia mokėti, o waldžia paralizawoja czenių ir diewe gelbėk žiamė atpigta, reikta eiti kiba ubagauni. Matytiesi maitinosis nėko nepelnydamas isz atsigabentu skatikėlu, o tuos jau pabaičiau. Uždėjau, kas tiesa, bazarel, kupezystę, ale su tuomi wietoje peluyti, prapelniau pusę piningu! Gal diewas duos, kad žiamė ir neatpigs, o dar pamažėlu pabrangę, tada mažu sawo piningus nors atgausiu, ką patrotyjau su kupezyste. Ketinu tą wisai pamesti ir rankas sudėjęs laukti ar smerties ar gywasties. Negerai padariau, kad iszwažawau isz Brazilijos, ten bucziau geriaus iszėjęs, ale iszgaudintas staiga patrotyjimu i 40 dienu dwejato sawo kundikėlu ir dwejato gentainiu, pabugau ir pabėgau, kad paskutinio nepatrotycziau, kuris isz uagu smerties taip jau wos iszsisakė, nėra per 4 adynas buwo marinamas".

Prėdursimo dar Wiszteleucko raginimą, idant lietuwiai laikytu sawo kalbą ir gawintu sawo tarpe sutariną ir wienybę: „Musu liežuwi wadina numirasiu, nekurio protingesni nėra mirsztancziu! Kaltė tai yra musu žiamės waldonu ir parlawėja gentės atsigimėlu iszgamini, kurie parlawę žiamę ir sawo gentiszką warlę, užsigynė esą lietuwimkais. Palaimuos mažumėlis liko, kad mažiukėlu dwasioje, wargdienėlai artojelai ir szienpjowėhni raudarbėhni nors isz dalies palakė szweucziansiųjų tą skarbą, tą brungiausiąją diewe downą, tą seniausiąją pirmastiniu senu diewacziau ir sentewu liežawi, ne iz protiszkos meilės, bet isz nepermanomo Nattropaus Akupirimo likimo. Tiems tai mažiukėlams — mažiukėlams (kaip juos sudarė kalbūdziai) wienjutelė, ale didžiausia garbė ir gyrins priguli, nėra tas liezuwis nors kebntam isz milijono rodo, kad dar lietuwiszka gentė neisznyko, nenuskendo dar Letupėj užmir-

szino ir kvėpuoja, nors be žado, tik aszarodama ir aszaru azoro aszarodais skenduoles didindama! Yra dar lūkestis ir wius ir notėja pasweiktuo lietuwiszkam kunui ir dwa sei, nors jau rodosi be žado, o ezėsais ir klajoja nestupran-tamus žodžius zaunydamas.

Žinėkite! Kaire su deszine pradeda waidytiesi ir musziesi, ne isz džiaugsmo abiejų ranku delnu plojasi, bet isz paktimo ir pawydo. Szta kokia atmaina! užsimanė beprotės rankos amžiuu atsiskirti, o tai del sawo nelygumo, wienu autra neori pripaziu p. r. nos wietos; kaire užwydi deszinei, kad ją wisi labiaus gurb. aa, o desz. ne užwydi kairei, kad ji nereikalauja taip sunkiai d. b. t. kaip deszine. Pirsztai taipju ginezą pakėlė del sawo nelygumo; akys pradėjo ant sawęs žwairuoti; ausys, lupos ir žaudai pradėjo darytiesi, o wis dėl sawo nelygumo. Žodžiu sakant: wisi sąnariai, no didžiausio iki mažiausio ir smulkiiausio, pradėjo waidytiesi ir bartiesi, o wis dėl nelygumo sawo stono ir užimtos wietos: ir kas žin kas butu galėjęs atsitikti, kad ne balsas gero sąnario, sunaūs ir tarno gero tēwo — Proto, ir geros motynos — Szirdies — Iszmii tes! Tas wienas budamas, kaip puškauninkas, nors wšokius skambejimus ir suokimus turintis — kurio wardas Liežu-wis — wisus sąnarelius meilingais žodelais sztaipos ikalbino: Mylimieje mano wiengentaimai, wienkuniszki sąnarelai, brolelai ir sesutės! kokios priežasties dėlei keletėsi wiens priesz kitą ir kudikiszka waidyjatesi? kam tinkatos jusu barnys? Ar jus newienoje esybėje esate, ar jus ne isz wieno tēwo ir wienos motynos sawo gywasti pradėjote, ir ne lygus kudikiai esate, stambiausi ir smulkiausi isz jusu? Kad kokia nelaimė atsitinka wienam isz jusu, ar ne wisi podraug jaučziute skausmą, ar ne wisi kenčziute? Akelės mielosios mano! ar judwi ne dwi tiktai wiename kune instatytos ant apsargos wisu sawo sąnareliu? ar ne dėlto jums duota ta dide stebuklingoji galybė pernykti spindulė-lais sawo iki paskutinū wirtu tamsybės ir saugotiesi abi-pusiszku? Ar-gi kad wienu isz judwieju suserga ir apal-psta, antra n'atboja ir nesirupina apie apsaugojimą no pažeidimo ir apie iszgydyimą? Rankelės brangiosios mano! ko judwiems waidytiesi tarp sawęs? ar-gi judwi n'emate pagel-bon wienu autrai ezėse kokios netamės? Ar-gi beneszant sunkią masztą nesidubinate sunkumu, nesilengwinate ir nesiszelpiate? Ar-gi nesiguate abidwi priesz neprieteliu koki iki paskiausios sylos iszšėmimo? ar-gi nesiglostote abipusiszku, jei katra jusu suserga aroa alpsta?.. Kalbėjo liežuwis puiknai ir szmintingai, o sąnariai wieno kuno klausė, o iszklausę palowė waidytiesi, sasigerino ir gywem iksziotei nėkad wienas kitam neužwydedami nei wietos nei stono. Wisi sąnariai pripaziu liežuwiui dangtyrystės stoną, nės jis yra liekotiūmi wiso kuno... Wiską gerai szzguldė ir darode, kad tą waidą pakėlė taip ju kokiu sweti-ma syfa swetimo kuno, kusintojis, apgawikas ilindės tarp ju kaip žaltys, o rokuodamasi už broli wieno kuno ir kraujo ir wienos dwasios, apipaikino juos, idant pótam, sudras-kius juos, sawo gentiszkam kunui priteikti ant praryjimo o ant sawo pasistipinimo...

Dumokite, broliu mano mielūsai isz wieno kaulo ir wieno kuno ir tuomi pat wieno kraujo, lietuwnai Galonai! Ar ta prastoji pasaka nerodo jums užskiai, kad jus dar wisi wieno kuno sąnariais esate, ipacziai rodo jums Liežuwis, nės tuomi pacziu, nors žodelai nekuri sukraipyti mažumą yra! Todėl ar jus sawę lietuwininkais, lietuwniais, lalais, letais, latwnais, žiamaicziiais, kurais, kursziiais, parusais ar prusais ar žulūkais ir tt. wadinatesi, wisi kaip esate, katrie kalbate letgaloniszka kalbą, esate waikais wienos gentės,

wieno kuno ir kraujo atžalomis! Ar ju n'atprietelai W ir walai, mekecziai ir kiti pagonni ikalbėjo ir ikalbina, kad jus ne wieno tēwo ir ne wienos motynos waikais esate? Jie nori jusu isznykimo, todėl kusina jus ant iszsiszklaidy-mo, dalinimosi i perdas, idant wiens kita nesiszelpumė-te, ale neapsikęstumėte tarp sawęs ir neprieteliszka wai-dytulėtėsi ir zudytumėtėsi! Ar jus nei tiek proto neturite, jog paszadpa swetimo kuno, kartaus jums duota, aprokauta ya gerai ta be liewiu, idant jiems szimteriopus proszim-czius atgabentu! Ar nežinote isz nusidawimu szwieto, kad tulstancziiai paweiksliu reiszkia apie atsitėkimus, kur nēwa mylimieje prietelai, pasikwietę ant ezesniu, sawo mieluo-sius sweezius žweriszku budu nugaldyjo kardu ir unodais arba ezemerycziomis! Tokie prietelai yra žudonai arba szėtonu wylotojni lygus! Ar jus nesuprantate ir nematote waikdonai mažiuku, padonais wadnamu, tie nēwa dailitikai, katrie dailydami ir dalydamiesi ir besitaikindami nēwa' suka, wela, maklawoja, wyloja žmones ir wiens kitą pasi-ucziaus negu pats welnias - žudonas, nės ju jau szirdis ir protas welnio suweltas perdēm jiems pakajaus ruimo ne-duoda, ir wis gundo ir gundo ant godumo... Szįdieu tie dalitikai szwieto taip pasiutę, pagadę, padukę yra, kad pacziuoj keplėj ju broliu — waikai Maumonos — piktesniais negali buti... —

Wisztelaucką, tą musu darbininką dėl lietuwystės, asz-czion perstacziu daugiausiai isz jo nespaustu gromatu žodžius priwesdamas ir ant jo mislu bei weikatu ilgians apsisztojan jau tai dėlto, kad jo gromatose yra szis-tas akywo, jau tai dėlto kad jis yra wienu isz swarbesniu per-statytoju lietuwiszku tēwymainiu kalbininku, insmylejusiū labiausiai i sawo gentės kalbą ir regiuocziu iszgelbėjimą lietuwiszkosios gentės per laikymą kalbos! Jis apie sawę sakydawo: „Asz republikoniszkos dwasios, bet pas mus respublika negalėtu dar buti, tamsu dar permier!“ Wienok dėl tu polytikiszka draugijiszku tamsybiu prablaszkymo, kas szįdieu swarbiaus yra už kalbiszkus tyrinėjimus, Wisztelauckas neturėjo ar noro ar drąsos griebtiesi už plunksnos. Berots asz pats macziu jo didoką rankiu rewolucijoneriszku dainu, raszytu lietuwiszku ir leukisz-ku, ale praszomas jis nesidrasino tasias duoti dėl atspaus-dinimo, nors tuos isz ju butu galėjusios sudrebiti žmoniū szirdis. O dabar ar tu wis nenužus, kas žino! Isz jo atspausdintuja rasztu padurė pažymią ispaudą ant skaity-toju „Balsai apie lietuwiszka gentę“, kuris rasztas pasiliko neužbaigtas 'Anszoje' per inirtimą wokiecziu, „Gromata isz Prusu Lietwnos" [L. B. 1885] ir „Žindawysta" [L. B. 1886.] T. b. d.

☪ PONAS IR SKALIKAS.

Ponas eidamas i girę medžioti, wesdawosi skaliką, idant tas pabaidytu zuikelus isz ju gužtu. Skalikas sawo darbą atlikdawo kožną syki kuomi geriausiai, pasitikėda-mas, jog ponas jam už teisu darbą teisingai atlygins. Bet ponas parneszęs namon zuik us iszkep dawo, pats su swe-cziiais ju mėsą su pasigardinimu suwalgydawo, o darbsztas skalikas gawdawo wienus tik kaulus del nugriaužimo ir su wisu perkoro. Syki skalikas piktumu uetriwojo: jisai po sunkaus triuso gawęs kaulus kad wisus rugriaužinėjo, jautėsi dar labai alkani, ir dėlto pasimislyjęs szoko prie pono, pagriewė jam isz ranku gardžią zuikieną ir pasitrau-kęs i paszadi pradėjo ją ęsti pasigardindamas. Ponas užpy-kęs wijosi skaliką, bjauriai keikdamas ir plusdamas wiso. kiais neszwanckiais žodžiais, kaip: tu nedėkingas, tu wagis ir tt. Szuo, matydamas ueteisu panėkinimą sawęs, baisiai

s uniuirzgėjo ir atsakė: „Juk ne tu padarei aną girę ir szitą zuiki, jie nedaugiaus yra tawo kaip ir mano. Asz pats su gawan ir paskerdžiau szitą zuiki, tai jis mano yra uždirbtas man jis turi ir prigulėti. O tu ką darai? nėko! tiktai manę baidei no mėsos! Už tai tu pats esi neszwankėlis, wagis ir melagis, ir jeigu tuojau neatsitrauksi no manęs, tu patirsi ar mano dantys dar neatszipę yra“. Ponas, matydamas iszszieptus dantis szunies ir subugęs iszmėginti ju asztrunę ant sawo skuros, nuėjo saw dusaudamas ir dantis grieždamas. O szuo gardžiai mėsą suėdė ir no szito sykio užpelnytą grobi nebeduodawo ponui, ir — žiarėk! — we kią pradėjo pats atkusti ir nusiszėrė geriaus, ant sawęs gywendamas, nei kaip jis buvo kuomet buwęs.

Taip tai ir darbininkams žmonėms esis geriaus, kad jie menka alga už sunkų triušą nepasikakdins ir patys griebsis i wisuomeniszką waldymą žiamės, pabriku ir darbinia pretosu!

ANT NAUJU METU.

(Mistys J. P. Richter'io.)

Smuko metas, o isz jo dulkiu jau iszplaukia
Naujus Fėnix, jau sparnais antorinos mosnoja
Szwietis su wilczia, łukescziu nanjo sweczio laukia,
Ko manoji-gi szirdis saw no jo geidauja?

Walandėlu gal linksniu? Žinoms žaibas jusu:
Kad prasiweria dangus, kad tamsa praszwiata,
Laukiam dangun ėmimo, — ant akiu bet musu
Dar juodesnė neg pirma tuo naktis nukrinta.

Rasi meilės? Pažinau karszti tą jaunystės,
Nesz' platoniszkon wersmėn, rojiszkon grožybėn,
Tik neiłgai — sopulyz szirdi tuo palypstys —
Isz septintojo dangaus tyro trenks tusztybėn.

Swajinėjau danguose, ten wainiką pyčiau,
Rojaus rožę sapnawau, — wietoj nuskynimo
Baigės sapnas, pabudau, rožės nenuskyniau,
Liko dyglai szirdyje tik ant atminimo!

Gal malonės? Kas isz mus negaidau' malonės
No diewin, kurios juk gal jaunasti gimdyti!
Bet-gi tosios gražiosios duktes mus swajonės
Yr' papratę pirm gimdyt, o paskni maryti.

O bicziulai, kaip anksztai jus ta łaimė weria,
Tartum palmoj Amidos laikantis wienybėj
Prakeikta wiena duszia wisą međi szeria,
Nors kiekwiens łapelis jos stowi atskirybėj.

Bet tegul isz debesiu ims krusza byrėti,
Ar szaknis angies gylys gtaužt ims be guodonės —
Kaip tada isz baimės ims szakos jos drebėti
Už sawę ir už kitas — negeidžiu malonės!

Na, tai ko-gi sziam mete dėl sawęs norėcziau?
Užkampėlo saw kurtaus, dėl akiu tamsybės,
Kur nei saulės spindulu nėkad neregėcziau,
No oicziulu, nedraugu sawo atskirtybės,
Ir ezionai be pabaigos užmarszties gilybėj
Amžiu amžius geiszcziau but sapnyje wis wienas
Ir sapnuot, kaip sapnawau sawo jaunus dienus:
Dėl žmonijos dirbt, kentėt — no žmoni tolybėj.

J. Kalnėnas.

Wyrn aptaisas no \$ 3.50, waiku no \$ 2.50, wyrn plaszcziai no \$ 2.50, o waiku — no \$ 1.50 augsztyu pas M. Rohheimer 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Dziegoriai ir dziegorėlai yra gerai prižinimi, pirma ne kad jie yra pardnodami; dėlto pirkkite pas praktiszką dziegormeisteri HOLDERMAN, kampas Main ir Loyd alycziu.

KAS MUS GAISZINO.

(Pabaiga.) Žmonės dar standžiai turėjosi tikėjimo sawo senelu-pagonijos. Pats karalus raszė pas S. Macijewskį, wyskupą Krokawos (1549 m.) kad, Žiamaicziuose dar tebėra daug stabmeldžiū.*) Antras rasztiinukas (Cumulėns) primena, jog daugybeje wietu rado jis bažnyczias iszpustytas ir apleistas, kitose nors ir buvo kuningai, tai neturėjo ką dirbti nės nežinojo lietuwiszkos kałbos ir negalėjo i nikou žmo.iiu.†) Paskiaus nors ir iszmoko lenkau kuningai musiszkos kałbos, bet nėkino musu brangiu senela paliktą kałbą: wisur, kur galėjo platinu lenkiszką kałbą. Už tat lietuwiai toli atliko apszwietimu no sawo giminioczau — Łatwiiu ir Prusu. Itgai ne butu buwę kuningos musu kałboje, kad ne Kalwinai, kurie atsirado musu kraszte (1550 m. pirmas apaształas to tikėjimo Jonas Winkleris) ir skubinosi apszwiesti žmones prigimtoje kałboje. Paskui je sekė jau Jezuwitas Szir wydas (isz lietuwiiu), Dauksza ir kiti.

Toks glėžnas užsiłaikymas kataliku tikėjimo pritaisė ptautę kelą dėl wisokiu skyrin tikėjimo (kalwimiszko, Luteriszko ir k.), kurie no 1550m. pracziau iszsiszaknojo musu žiamėje. Ir wien darbsztus gywenimas susiradusiu paskiaus kuninga lietuwiiu wėl surinko prie kataliku bažnyczios, isz wisu kas buwo sakyta regimė nebawus lietuwians priegłaudos ir prie bažnyczios. Katalikai atėmė no lietuwiiu ju diewus nors pagoniszkus, tuo tarpu neužadawo ju kitais. Łabjausiai skurdu buwo tiems, kurie dar reiszkini atminė ueseniai praslinkusį gywenimą po Lietuvos kuningaiszcziau. Nors tada buwo pagoniszkas tikėjimas, bet jis sawotiszkaui teisė sawo skotą dėl ramybės ir pastiprinimo žmogaus dwasios. Pagonijos diewai nors rustas, bet jie neszinkawo už piuningus, kaip kareziamininkas, sawo małonės ir miełaszirdystės, kaip ją iszmanė žmonės. Kuningai — waidytucziai ir burtininkai — atsłžadėję no turtu ir łaikswės waikseziujo pėsti po szwietę, apsirėdę kailais ir ryzais, ir sawo giesmėmis, kałbomis ir gydymais žolėmis szelpdawo kiekwieną wienodai, roikałaudami dėl sawęs užmokesnio kasnio duonos ir szłako pieno. O tai tokie buwo sawo paszaukime kuningai, teisingi pasiuntiniai diewo, kurie nerinko „žiamiszkos turtybės!“ Tokius kuningus iszgiria ir Mikolunas pas „Tatorius ir Saracinus“. Žodžiu sakant, tas tikėjimas yra augsztas ir doras, kurs pasekėjus sawo nepaduoda nei žmogui, nei pageidoms jo, bet wien diewui, wieszpataujancziam danguosna, o ant žiamės tik esancziai dwasiai jo. Taip mokė ir Kristus. Bet musu kuningai nukėlė diewą no dangaus ir aprėdė jį itgais rubais.

Teisingus Mikolunas-Lietuwis neraada ir kataliku tikėjime nei užtarimo, nei raminiuo sopulingo gywenimo sawo wientaucziams. Pónai-waldytojai wergu ir waikai łaikswės negalėjo rųpintiesi apie reikatus ir dorumą tuju. kuriiu darbas ir tamsybė puoselėjo ju ponystę ir priprastę szłowę. Kuningai, budami draug ir ponas (žiamės waldejai), darė tą wisą, ką darė ir swietiszki ponai ir dar stengėsi jie wardau diewo ir sawo waldžios užtwirtinti ir paszwęsti tuos darbus,

idant amžinai nutrenkti dvasę žmogaus ir atimti no jos sparnus šauksmo prie amžinos teisybės, kuri aiškiai šneka, jog kiekvienas žmogus yra lygus prieš dievą.

Karalus Lietuv-Lenkijos, apstotas ir suspaustas iš visu pasiū pomais ir kuningais, ne galėjo įkūnyti savo doru noru (nors ir kad jie butu b. wę!). nės szeliniškai už lengdavo jau akis no teisybės ir gaiszino veikumą. Emigracija arba persikėlimas swetimiečių į Lietuvą buvo noseno; bet Lietuvos kuningaikszeziui neduodavo waldžios atėjūnams ant sawo žmoniū, wien rupinosi paszelpti juos dėl darbawimosi ir walywo gyvenimo naujojoje ju tēwynėje. Kitaip dėjosi no pat susijungimo Lietuvos su Lenkija: pradeda išz Lenkijos traukti į naują krasztą wisokie waktos ir dykaduoniai tikėdamiesi prisiplėszti į wairiu turtybiū, arba įgyti no sawo szalininku dowanai sodžius su žmonėmis, kuriuos galėjo cziułpti, kaip įmanė. Lietuvos statutai, palikimas mandriu kuningaikszeziū, apgindawo Lietuvos žmones no wergystės, kokios goidė ponai. Ir kad sunaikinti szia klutį, ko greicziausiai atėjūnai pasirupino perdirbti statutą. Dėkui silpnuybei karalu jiems pasisekė**:) Lietuvoje per 50 metu iszaugo tokia pikta wergija, kad luosas waikas prigimtos szalies iszwydo sawę esancziū pikcziau neluosiūgo, suimto ant lauko karės. Prie to wiso aiszku, jog wergas, kuriam atėmė wardą žmogaus, negalėjo nėkur atrasti tiesos. Zokomai, kaip ir dabar, raszėsi ponais dėl naudos ju; tiesdarystėse (suduose) buvo ponai; pildė walę arba prisakus sudo taipogi jie. Žinoma, kad ponai patys sawęs nekaltino. Mikolunas, reiszkini tą wisą regėdamas, szaukėsi su balu waitojimo prie Zygmanto-Augusto ir reikawo su aszaromis užtarimo dėl nuwargintu lietuwiu palowos. „Teisybė pas Tutorius, raszė jis karalui, geresnė yra, nės jie tuojuas atiduoda žėdbam tą, kas jam prideria; o pas mus tiesdarys ima dėl sawęs deszimtą dalį kainės no gimamu daigtu no nekaltė jieszkotojū“. Žeigu buvo tartas nedidelis, tad imdawo dėl sawęs sudžia 100 grasziū.*†) Wirszas sziu mokestu ėmėsi no kaltininko koronės: „no kapos grasziū kaltininkas wyrus mokėjis 20 gr., moteriszkie 40 gr.“ Žeigu sudyjosi wagis ar plėszikas, tad no kaltininko atsiimdawo sudžia dėl sawęs wisus daigtus wogtus (lycze). Negana dar sziu jau angsztu mokestu, imdawo taipogi dėl sawęs pasiuntinis, taip wadinamas iszpildytojas nusprendimo – deszimtdalį ginamo turto; notaras deszimtdalį; paraszqs skandimą ant 2 popėru, wieną siuntė prie protonataro, kurs ėmė wėl deszimtdalį, antrą popėrą į sudą. Pagelbininkas ėmė 30 grasziū; atwedėjas kaltininko isz kulinės – 30 grasziū; apweizėtojas ir patikrintojas padarytos kaltybės – 30 gr. ir t. t. Taip jog sulyg Mikoluno „pas mus prie sugražini-mo per sudą pawogto daigto užsimoka teisdarytojams daugiau, nei kiek wertas daigtas yra“.— Brangini pasiduodawo teisybė, neturtugam nebūwo ko ir jieszkot“jos. Tuo tarpu ir abejotina buwo ta teisybė, nes kaip šneka Mikolunas: musiszkini (tiesdariai) iszrisza prowas ir wieni, atitolindami tarpininkus ir ludytojus, ir gali daryti tą, kas jiems atsieina“. Negana to: nuwar-

gintas lietuwis negalėjo gauti dėi sawęs apgynėjū (adwokatą), nes „wargdieuis (ukininkai, darbininkas ir tt.), norėdamas patraukti į tiesdarystę didžiaturtį, nei už kokius piningus neatras dėl sawęs apgynėjo“. Tai dėjosi isz dwejojpos priezastės: 1) adwokatai buwo ponai, kurie nenorėjo daryti pikto sawo pasei; 2) tie adwokatai ir bijojosi didžiaturczip ar bajoro, kurs turėjo apigardėje didelę galybę ir galėjo tokiam drąsunui soppncziai atkersziinti. Jau buwo gal gery sudai, kad Mikolunas kalba, jog daugumas tyeziomis įpułdawo į skołas idant ju neužmokėti.

Tai wis kalbėjome apie sudus žamesnės eilės. Ant ju buwo augsztesni sudai, kuriuose sergėjo įstatymu karalystės taip wadinami Wojewodai; prie ju wojewodiszki sudai. Tokiu suda buwo Lietuvoje 2, nes 2 bawo wojewodu, kaip šneka Mikolunas. Bet wojewodai newien sudyti turėjo: jie buwo wirszininkai ant sawo apyskriczio (walstijos), o įacziai wedėjai kariūmėnės (waisko). Daugybė reikawo ir rupescziū kilniojo wojewodą isz wietos į wietą apdaboti, patikrinti wisus įstatymus ir pildymus ju, pributi susirinkimuose bajoru, apžiarėti armiją, westi ją ant karės ir tt. Sudyjo jis tik „dienose szwentose“ ir toje wietoje kur jis tuoczės buwo; taip kad jieszkotojai no jo teisybės, turėjo kelauti isz tolimos szalies, per 100 myn, atrasti wojewodą ir sekioiti paskui jo laikiant dienos sudo. Mokestys sziane sude buwo didesnės per 60 proszimeziū.

Tą wisą iszkalbejęs, szaukia Mikolunas karalui: Szwiesiausiais karalau, wa kokia teisybė Tawo Tēwynėje! Sztai kaip esti sergiami įstatymai szalies!“ Ir to wisc nebuwę prie tikruju kuningaikszeziū Lietuvos — Gedimino, Algirdo, Wytauto: wisur tuoczės buwę isz tikro puiku, patogu ir mandagu; įstatymai Lietuvos tikriejie anuoczės tokie buwę mandrus, jog juos pasiskubino kaimynai musu įwesti sawo žiamėse: „Maskolai giriasi, kad no musu turį įstatymus Wytauto, kuriu mēs prastojome“.

Kolai buwo Lietuvos armija skyrimai ir turėjo ji sawo tikrus wadowus (wadus), kuriuos mylėjo ir kłausė walni ir nenuwarginti kareiwiai, tolai ji buwo garsi isz sawo stiprybės. Bet neišgai jos garbei buwo žadėta trenkti po szwietą: lenkai ją suardė. Atėjūnai isz wisu gyslu stengėsi atimti no lietuwiu ju įpatingą budą. Į wadowus pradėjo skirti ne musiszkius wadus. Musu žiamė buwo papludusi lenku kareiwiais, tuo tarpu musiszkiū kentė badą kur pakraszeziuose, atmuszdami neprietelus ne tik sawo, bet ir Lenkijos. Wisu armija užsikrėtė skirstės nėsant disciplinei. Bet wis-gi ne armija kažta yra puolime Lietuv-Lenkijos: swetimas wagis netaip esti piktas kaip naminis, šneka musu žmonės. Ir tiesa: daug iszneszė Lietuwa ant sawo sprando neprietelu, bet gale gažo pati užaugo, sustandėjo ir jos rumbuotas kunas liko nebežjeistinas dėl kaławijo neprietelau, nės widuje buwo dwasė stipri. Netaip buwo su Lenkija, kuri jau buwo suirusi sawo kune. Lietuwa ją pakėlė, iszmitino dar bent 2–3 szimtmezius, kol pati nesugriuwo no įsigalėjusiu nuodu, atnesztu isz kitur. Ir tiesa: žmonės musu sujungtos karalystės pūduriawo kruwiname prakaitė, gyvenime bado, be jokios wilties; ju wisos

rupestys susiwiennyjo į vieną: kaip užbaigti pradėtą dieną. Ju waldonai rupi. osi už juos; bet ta rupestis ju užgriudawo naujomis kas kartą nefaimėmis ant nugaru wergu, nės ponams reikėjo piningu, daug piningu, kad isztesetu dėl beprotiskai raskazniu czesniu, įwairiu pramoniū, rubu brangiū, girtuoklystės, kartėžiniu mokestu ir tt. Kuningai ir klostoriai skubiasi neatsilikti no magnatu. Karalus su sawo urėdininkais turėjosi ponu paprocziu ir ju noro, nės to reikawo slidus padėjimas ant sosto paties karalaus. Jis su urėdininkais lenkėsi pusėn ponu, kurie wisą karalystę turėjo sawo naguose. — Bet galybė, paklūwusi į wienos klastos rankas, reikawo, kad ta klasta butu isz sawęs standi: milžino pirsztinė netinka karlukui. Tuomi tarpu bajorai tarp sawęs be perstogės griaužėsi už szłowę, wisokius pramanytus ženklus h o n o r u, už dosnesnias wietas ir tt. Wadai kariuonės newien laikie ramybės, bet ir ant žauko musztynės stengėsi kits kitą nuwersti no augstesnės wietos, kad užimti pacziam. Didelė armija per lenktynes wadu, per paleistuwystę, nyko pati girtuoklystėje, nuogino gywentojas ir be to jau stacziai nenuogtus. „Dabar musu kariwini žuwa tarp bedarbystės, armija kareziuose, szneka Mikolunas: kur jie (kareiwni) kits kitą užmuszinėja didesniame skaitluje negu prieszininkus tėwynės, kurie taip tankiai nuplėsžia pakraszezius jos“. Seniaus buwę kitaip: „iksziolėi riogso iszbarstyti Maskolijoje ir Tutorijoje abazai, tižtai, wieszkelai, perkasai, sienos Gedimino, Wytauto. Nės tuoczės musu jaunimė nestingo bedarbystėje, o tąkank pratinosi prie kareiwiszku darbu pagal paproczius sawiszkuosius“.

Prie tikruju Lietuwos kuningaiszeziū isztesėdawo musu tėwynėi žmoniū dėl wedimo didelu kariu; tuo tarpu lyg tik atsirado Lenkija, tuojaus jos karalai pramanė samdyti kareiwius kaip bernus; samdiniai isz swetimuju krasztu žinoma nesirupino nei apginti žiamės tėwu nei szejmynu ir už tai buwo gležni ir baizūs. Mikolunas, garbindamas senowės wadowus už nesiturėjimą ju tokio paproczio, primena paweiksą isz muszio kar. Kazimiero po Koinico, kada kryžianeszū smar-kumas iszbłaskė samdytą musu karumėnę, sergėjusią patį karalų, tada priszokę lietuwiai, apstoję Kazimierą kaip siena ir sawo płaczionis krutinėmis apgynę sawo wadą, ant kurio jau kabėjo kardas neprietelaus. — Kariszki žygiai seniaus neslėgė kareiwiu daugybe zoposto, tuomi tarpu sulyg paproczius lenku, naujuose czesuose kareiwiai gabena su sawimi daugybę nereikalingu dėl karės daigtu, nės isztoję lenkai laikie karės buwo pripratę linksmintiesi, banketauti perdėdami per kaupą ir dažnai užmirszdami atsargumą, reikalingą tokiuose laikuose; isz autros pusės sawo kračziais apsunkinlawo gywentojus indaiui no ju daugybę wežimu (padwadu), taip kad eikwojo sodiszkiu wežimus newien kareiwiai, bet ir dwarponiai, dwariszkiiai dėl nuosawinio reikawo, mežuodami, jog tą darą wardan karaliszku reikawu. Ir szis padėjimas apie padwadas buwo isz priežasties Mikoluno iszaukintas prie Zygnanto Augusto, taip kad wietoje padwadu emė piningais.

Iszgiria Mikolunas tutorius, neužtaikanczius sawo kraszte swetimiecziu pižnoje luosybėje: „mu-

siszkius ima į wergiją, maskolus-gi užmusza“. Tuomi tarpu jis skundžiasi, jog musu wisame kraszte newien mēstuose, bet ir gintuwėse walkiojasi luosi wisokie stąpukai, kurie pranesa sawo szalei wisą, kas dedasi pas mus: stiprumą gintuwiu, skaitlų armijos, gerus kelus ir k. t. d. Ir už tai „mēs prazudę Možaiską ir Ossomoczičių“. Pasakoja jis, jog Wilniuje gywenęs koks ten popas, kurs įlindęs į karaliszkas kningūnczius ir iszėmęs swarbius rasztus, testamentus ir persiuntęs sawo wyresnybei.

Toks budas lenku armijos ir ju wadu nepasilpė no paweikimo buklū ir blaiwju lietuwiu. Apie tai mums pasako kardinošas Kommendon, lėgatas Rymo, sawo rasztė pas K. Baromė; jis ludyja, jog lietuwiai dar labiaus atsiskyrė no lenku už neweikławą lenku prie užėmimo Połocko ir naujai atateistamė paweikime muszyje 26 d. sausio 1564 m. be pagedbos lenku. Stiprius wis pritriria lietuwiai, jog atsiskyrimas no lenku newuwas juos į pragaisimą.

Iszminingas ir augшту pažwatgu Mikolunas rupinosi karalū paduoti žmones, tėwynę, kuri spareziais žingsniais brido į prazutį. Rodė wisur spragas, pro kurias wežėsi musu namuosna ne-taimė. Bet wisa jo rupestis rėmėsi kuo ne wien ant saurusiu widuriu karalystės, no ko prigulėjo ju wisas standumas. Skundėsi ant to, kad musu žmonės žuwa be mokslo, kad „nėra pas mus gimnaziju, kaip tai yra pas kitus“, nės be mokslo, be szwiesos karalystė atsižada no nuosawiniu wedėju ir skuboto iszsiřautizimo isz nuobodaus gywenimo.

Sawo kningą užbaigja jis parupinimais karalaus prie kariawimo už praplatinimą rubeziū ir nusilpninimą andancziū musu pasienius kaimynu. Puikiai ir pižnai apraszo jis apigardę Kyjawos, Ukrainą, idant per tą apraszimą įkwėpti karalui nora paweržti tą krasztą po sawo waldžia. Ne isz pižniu jis kwietė karalų prie karės, kuri wisumet reikawo kraujo, triuso ir iszgniszinimo žmoniū, taip mylmu dėl jo. Darė jis tą dėl padrutinimo karaliszko wirsziningumo, jo galybės, taip stacziai nužiamintos ponais. Mikolunas aiskiai numanė, jog ant sudrikusiu ir be sutarmės bajoru nebuwo ką remtiesi ir užsiturėti Lietuwai. Reikėjo tuoczės galingos rankos antro Wytauto, kurs galėtu iszdrikusią szalį sukuopti į wieną standžią, blaiwją; iszkuopti tuos wisus purwas taip storai nugulusius ant szwentos žiamės ir ant darbo žmoniū. Bet karalus negalėjo iszkaustyti wisuose dalykuose Lietuwos Jeremiją. Retas kuris isz lenku karalū tepasikėlė augszciaus žaislės, kuomi jie ir buwo rankose magnatu ir jezuwitu. Mažai buwo tokiu Sobieskiu, Batoriu. Turbut ir žadėta buwe pasinerti Lietuw-Lenkijai ant itgo laikio į miegą, isz kurio prikęs ją tie patys wergai, kuridos anuoczės ponai skaitė už galwijus („bydžo“).

Kad istorija galėtu keikti nužudytojus dwieju galingu tautu, tada tas keiksmas paweiksle juodo debesio užgriuntu ant magnatu, kuningu - jezuwitu. Bet istorija yra luosa no žmogiszkos silpnybės: ji nei džiaugiasi nei werkia, nei taimina nei baudžia: wien isz diewizskos augsztybės, kaip snulė, žiuri ant žiamės ir sawo spinduliais apszwieczia seniai paskendusius atsitikimus tamisybė-e

amžiu, idant mēs reiszkiaus suprastamēme ir patūtināmēme savę paweiksle masu senetu.

Gyvenimas tautos tai ięga be atilsio kowa, kurioje armijai nesimūnant mainosi wien eilēs ir wadowai ju. Dar nenumirusi tebōra ta tauta, kuri skubiasi pagimdyti ir užauklėti stiprią eilę, drąsiai galinezią užwaduoti paitusią ir troksztanczią atilsio. Pataiminta ta motyna, kuri no sawo kudikio žunkia wedėjo stipresnio už senąjį, nēs kiekwienu eilē turi sawo wadą ir nešaukia jo isz swetur: „swetimas gaspadorius nesukuria namu“, kaip nesukurē Lietuwos ir Lenku karalus su sawo ponais ir kuningais. W. BEWARDIS.

*) Amb. Grabowski. Starož. historija P. T II. p. 4. †) L. Jaroszewicz. Obraz Litwy. II. 29. **) Kazimieras Jagėlunas iszdawē ponams naujus aktus 1457 m., Aleksandras tą padarē 1492 m.; Zygmantas—1516 m., ir patwirtino wisa, ką buwo galwę ponai, dar pridudamas daugiau jiems Zygmantas-Augustas 1565 ir 1568 m., sulygindamas ponus Lietuwos ir Lenkijos. *†) Senowės grasziis isznešzē 2½ wokiszko kreicerio, arba lygus buwo 2 werhigiams †) Obr. Lit. T. II. 199.

Pigiausia wieta walsezinje dėl nusipirkimo nauju ir senu peziu ir wisoku namu, in daigtu yra pas L. HUMMEL, 33 W. Centre Str. Shenandoah Pa.

Geriausis armonkos ir skripkos wisokeriupu gatunku pas HOLDERMAN, ant kampo Main ir Loyd ulycziu, Shenandoah Pa.

Je; nori waikus aprėdyti už \$ 1.50, eik pas M. Rohrheimer, 11 N. Main ulycziu, Shenandoah Pa.

Naujausias mados lyvų, stėlu, kėdėlai ir kitoki namu ir baldai pigiausiai paridnoda pas L. HUMMEL, 33 W. Centre Str. Shenandoah Pa.

NEW YORK. Kn. Juodiszius jau ėmē sawo judosziusz ką budę rodyti: komitetą parapijos, kuris daugiausiai trisso palejo dėl uždėjimo liet. bažnycztos Wilmamsburge, iszkeke ir nenori nei i sawo namus priimti. Kuningėli nepatinka, ką žmonės, pinigųs ideję, nori kiesziesi i wisokias rokundas ir žinoti ant ko pinigai eina. Tai dabar yra klausimas: ar Juodiszius ten pasiliks pilnawalu waldymu ir pinigų r tamsu žmonių, ar gal žmonės, per skandžiai užgauti per kieszę, wys laukia sawo weidmainiszką wedęją i... tasztybę kieszėni. Gal per ilgą laiką, kad ir tamsus, žmonės susipras!

SHENANDOAH. Perėjo kalėdos. Žmonės žinoma szwentes gražiau užlauko, nēsa, kaip bažnyczia szwenta pitsako, užsilaiko no darbu - tik bėda, kad n; no girtybes ir pesztyum. Dėlto nedywai, kad sudziuos wel no lietuwu nospėjo pinigųs i kieszę zerti. Sedžios Szo andorio jan isz wieszus aprokuoja, kada bus szwenti lietuwianus, nēsa tada kyta ir jiems didžiausia szwenti, beje byra pinigui pluoksztas i kieszę. Isz tikro nežinau žmogus, isz ko reikia dywytiesi daugiau, ar isz daugumo szweczėni, ar isz drutumo lietuwiszka kaakuola, kautros kartais ir stiklus sutrupina, ar isz amerikona, kad jie tokus girtynes i pesztynes, kokios atsitako tarp lietuwu, užkenezia ir neiszweja isz mēsto taip neapkencziamu 'polanderiu'? Taip, kaip dabar, wisados tik uebus!

GILBERTON Pa. Czion gywena i 200 lietuwu, kuriu didžiausia dalis wis dar jauni wyrai ir waikiniai. Regisi butu gulima ezion ko gero tarp lietuwu, ale kur taw! Kaip kitur, taip ir ezion masu brolai nekados uera blaivus užtinkami, kela riksmą ir pesztynes msigōrę, kazyruoja ir tt. Apie skaitymą rasztu lietuwiszku, apie uždėjimą mokslawietės dėl pasimokiniimo, apie apsznekėjimą polytikiszku ir ekonomiszku reikalu susirinkimuose nēra nei sznekos. Isz gėsi tē kalbas wien tik apie merginėjimus, girtuoklawimus, mnsztynes ir... bažnyczią, kuri mat tokius wargszus iszrisza no ju paleistuwingu nusidėjimu už maumoniszkas downailes! Saunka yra ką su tokiais žmonėmis pradėti. Geruju lietuwu wisai nedaug yra, o ir tie patys gywena daugiau saw wieni, neisidudami bewek su kitais. Kn. Lenarkewyczius kaipo geras piemuo sawo awelu, ką pats neiszwyloja pinigųs isz žmonių, tai nusiunezia

mergysezius dėl isztraukimo skatikėlu isz kieszėnēs žmonių. Berots jis geriaus daro pinigųs isz žmonių wisup wylodamas nēsa ką žmones juos per koserę paleistu, tegul jie dabar eina diowui ant pralobimo ir garbės, o Lenarkewyczius i kieszėnatę knarųją...

MT CARMEL Pa. Ir kn. Klouowski samdo merginas del rinkimo jam pinigų. Jo samdinukes apwazinėja apinkimus mēstukas ir meluota wieniams, kad renka pinigus ant wargonu, kitiems - kad dėl užwedimo triubu del apszildymo bažnyczios, tretrems wel kitaip. Net žydelkatēs waiszeziuja rinkdamos aukas del katoliku bažnyczios. Berots, tik gera gadynē wirtu dėl praskustgalwui!

Reikalaudami pataisyimo dziegori ir dziegorėlu, tap gi brangių daigtu, kreipkitesi prie HOLDERMAN, ant kampo Main ir Loyd ulycziu, Shenandoah Pa.

Neapsigauk o eik pas Rohrheimeri pirkti drapanas ir užezedysi pinigųs. Atmiuk wietę, 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

EUROPA. Yra regis teisybė, kad karalus Serbijos yra beprotis. Karalus Wuirtembergijos isz dalies yra pasiutęs. Paskutiniysis karalus Bawarijos pats nusizudē padukime, ir dabarykzt s waldonas tos žemes yra padukelis. Caras Maskonijos tari priepnolus beprotystēs. Kudikas - karalus Szpanijos yra auka skrofulu ir wargiai užaugš. Cēsorius Wokietijos turi neiszgydomą woti ausyje, kuri gali jo smagenis pasiekti. Karalus Danijos pawaldē sugadintą kraują no pastazimo dynastiju. Sultonas Turkijos serga melancholija. Nēra nei wieno sosto Europoje, kur griekai tēwu nebutu matomai atsikerszyję ant wuku, ir po wienos ar dwieju gentkarezin neliks Burbonu, Habsburgu, Romanowu ar Hohenzolternu del waldymo szwieto.

ANGLIJOJE Londone bedarbiau žmonės laiko susirinkimus antrinku; su paliejia pasitaiko jiems muztiesi.

MASKOLIJA. Isz Warsawos tapē su wirszumi 1000 wokiecziu ir austru iszwyti. Ir Europoje žmouēs taip daro wien su kitais kaip amerikoni su kymais.

ITALIJOJE Ryme kilo pamiszimas tarp studentu.

TURKIJOJE Konstantinopolyje pakėlē maisztą mariui žalnėriai dėl neiszmokėjimo jims algu.

Aprikoje TUNYSE tapē iszlipdyti anarkistu atsiszaukimai.

AUSTRIJOJE seimas sutarē paplatinti istatymus priesz anarkistus.

SZPANIJOJE namus wado wyresnybinēs partijos bnywo inesta petarda, bet toji tik mažu blėdies padarē.

Už L. Batsą užmokejo: M. Miukewyczius \$ 1. J. Aleksaitis \$ 1, M. W. Janeczaitis \$ 2. W. Bubelis \$ 1, J. Stankewyczius \$ 2.

MAINIERIU RESTAURACIJA WM. VEALE, PROP'R.

ANT KAMPO OAK IR MAIN ULYCZIU, Puiki wieta del atszwiezėnimo ir užsikandimo. Geriausias alus, porteris ir austerēs. Puikus biljardas

LIETUWISZKAS SALUNAS JURGIO MALISZAUCKO.

ANT KAMPO JARDIN IR COAL ULYCZIU. Geriausias alus kaip wisame mēste ir užkandys be pinigų: silkin, pretcelu ir tt. Gardus gėtimas ir wieta dėl užėjimo dėl wyru ir moteriu. Jei kas kokios rodos 'trokszta, gaus geriausia pas mane. Geriausi cigarai. Ateikite!

William S. Brennan, DARO GERUS CIGARUS, PARDUODA WISOKIUS GATUNKUS CIGARETU.

16 N. MAIN ULYCZIA, Shenandoah Pa.
MOTIEJUS MARCINKEWYCZIA
ant JARDIN ul., artymais Coal ul.,

Laikan szaucziszką dirbtuwę ir siuwu ant orderio czebatus ir czewerykus kaip dėl didelę taip ir dėl waiku: priimu nesziotą apawalynę dėl sulopymo. Pigiaus daran ne kaip wisi Szenandorio szaucziui. Ateikite pas mane, brolai lietuwininkai, o džiaugsitēsi ilgai dėwėdami mano darytą awalynę.

Joseph S. Whitehouse

ADWOKATAS

RAISO NAMUOSE, E. Centre St. Shenandoah.

MAX REESE,

21 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA

Wisatinis AGENTAS dėl Hamburgo ir Brēmės garlaiwinu kompanijū; Įaiwakortės už pigiausių prekę. Taip-gi siun-
cziu piningus i Europą, duodu daug rubln už mažai do-
rėlu. Užėikite pas manę, o neapsigansite.

KRIAUCZISZKAS KROMAS

JONO MIEŁDAŽIO.

Daran uniformas ir kitokias drapanas wisokiom madom.
prekia (czienia) yra nuderinama; drapanos aut orderio
Draugyseziu drapanas galima gauti wisoktos mudos. Wisn
aptaisas yra padaromas geriausiai.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

JOKUBO NOLL

SALUNAS IR RESTAURACIJA.

geriausias porteris wisame meste.

I tereic parnas alns wist met szwieziansius yrpaudodama.
Knights of Labor cigaru wisumet yra prilaikomi. Užėikite
o jus wisumet gausite DIDŽIAUSIA stikliq alaus už 5 cen-
tus pas prietelu lietuwininku JOKUBA NOLL.

19 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

PENNSYLVANIJOS GELEZINKELIS.

SZAKOS SCHUYLKILL.

I Wigan, Gilberton, Frackville 6.00, 9.15 pr. p., 4.10 po p.
Nedėldieniais 9.40 pr. p. ir 3.10 po p.
I Pottsville 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p.
Nedėldieniais 9.40 pr. p. ir 3.10 po p.
I Reading 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p.
Nedėldieniais 9.45 pr. p. ir 3.10 po p.
I Pottsville, Phoenixville, Norristown ir Philadelphia (stotė
Broad St.) 6.00, 9.15 pr. p. ir 4.10 po p. sziokiq dieną.
Isz Frackville i Shenandoah 10.34 pr. p. 12.11, 7.40, 10.03
po p. Nedėlomis 11.13 pr. p. ir 4.53 po p.
Isz Pottsville i Shenandoah 10.10, 11.45 pr. p. ir 7.15, 9.30
po p. Nedėldieniais 10.40 pr. p. ir 4.20 po p.
Isz Phila. (Broad ul. stotė) i Pottsville ir Shenandoah 6.05,
8.35 pr. p. ir 4.10 po p. Nedėloje 9.23 pr. p.
I New York 3.20, 4.05, 4.40, 5.35, 6.50, 7.30, 8.20, 8.30, 9.40,
11.00, 11.15 pr. p. (limited express) 1.14 ir 4.50 po p.) 12.49,
2.30, 3.20, 4.5, 6, 6.35, 7.12, 8.12 po p. ir 12.01 nukcz/a
Nedėloje 3.20, 4.05, 4.35, 8.30, 9.40 pr. p., 12.49, 3.20
(limited 4.50, 5.28, 6.35, 7.12, 8.12 po p. ir 12.01)
Baltimore ir Washington, 12.25, 3.56, 7.20, 9.10, 10.20,
11.18 pr. p. (12.35 lim. express), 4.02, 4.30, 5.42 (limited
express) 6.57 po p. Tiktnai i Baltimore 2.02, 5.08, 10.40 po
p. Nedėloje 12.25, 3.50, 7.20, 9.10, pr. p. ir 11.18 [5.42
limited) 6.57 po p. I Baltimore 5.08 ir 10.40 po p.
I Pittsburg 11.20 pr. p. kasdien ir 10.20 po p. sziokiq d.
Isz Sunbury i Williamsport, Elmira, Camandaigun, Ro-
chester, Buffalo ir Niagara Falls 5.10 pr. p. ir 12.52 sziokiq
diėnq. I Watkins 5.30 sziokiq diėnq. I Karle 12.52 po p.
CHAS. E. PUGH, Gen. Manager. J. R. Wood, Gen. P. Ag.

Brunn & Wadlinger

ADWOKATAI

POTTSVILLE PA.

C. H. BOSSLER

W. COAL UL. SHENANDOAH PA

Netoli no Main ulyczios, Namuose Freynev.

Parduodu gerausia ir szwieziansiq mėsą: jautienq, kia-
lienq ir tt. taip-gi puddingę, deszrus ir t. t. Brolai lietu-
wininkai ateikite i mano mesos kromą pirkti. Wiskas už
pigiausia prekę parsiduoda.

PIRKKITE WISOKIAS LIEKARSTAS

Baltojo Arelo Aptiekoje

DELES,

PLESTRUS,

PILES,

LINIMENTUS,

SPIRITUS,

KAMPARUS,

ALKOHOLĮ ir wisokias kitokias Liekarstas.

Tęnyk ant BALTOJO ARELO.

KIRLIN'S DRUG STORE.

Nemuose Fergusono Hotelo.

DR. RICHTERIO

PAIN EXPELLERIS

garsi prusiszka namu liekarsta turi buti laikoma
zoposte koźname name, koźnoje giminėje, kaip
geriausia pagetba no REUMATIZMO, podagros,
persiszaldymu, nerwiszku ligu, paralyziu, iszsi-
narinimu, szirdies ligu, dantu skaudėjimo ir pi-
wo ligu, patrukimo, kosulo ir kitu ligu.

Nėra geresnės liekarstos per Expelleri.

Dabok gerai ant musu kupezystės ženklø „Rau-
dono ĩkaro“ ir nepirkk be jo!

F. AD. RICHTER & CO,

310 Broadway, New York.

PREKĖ UŽ BONKĄ \$ 0.50.

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa.

yra wyriusias ir seniusias agentas dėl insipirkimo no ug-
nies ir dėl apsergėjimo gywaszio; reprezentawoja geriau-
sius ir didžiausias kompanijas. Lietuwinkai norėdami
apsisergėti ant gywaszio ir no ugnies ateikite pas manę,
ir to neapsigulesite.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWE WYNO, LIKIERIU, CIGARU.

Taip-gi atų parduodu kegėmis.

Geriausias arėtkas gausi gallonais ir kwortomis.

NORTH MAIN ST. SHENANDOAH PA.